

**Ülkemizin AB-Dışı Ülkelere Yönelik Tarım/Gıda
İhracatına İlişkin
Bir Değerlendirme
(Kasım 2024)**

**İ.Cumhur İşbirakmaz –
Ege İhracatçı Birlikleri Genel Sekreteri
(cumhuri@eib.org.tr)**

Bu çalışmada, ülkemizin sektörel bazda ihracat fiyatları dünya fiyatları ile karşılaştırılarak hangi sektörlerde yüksekhangi sektörlerde düşük fiyattan ihracat yapıldığının genel anlamda tespiti amaçlanmıştır.

Bu kapsamda;

- 1) Fasıllar açısından daha kolay izlenilebilir olmasından hareketle gıda/tarım sektörleri (Fasıl 01-23 arası) değerlendirilmiş (24. Fasıl olan “tütün” hariç tutulmuştur),
- 2) Ortak gümrük sistemi uyguladıklarından AB ülkeleri yerine AB dışı ülkeler seçilmiş,
- 3) Verilerin karşılaştırılabilmesi için “Trademap” veri tabanı 2022 yılı için kullanılmıştır.

Çalışmada AB-dışı ülkelerin tamamı incelenmemiş, ülkemizin 2023 yılı toplam ihracatında 2 milyar dolar ve üstü ihracat yaptığı ülkeler alınmıştır (Tablo 1).

TABLO 1: AB DIŞI İHRACAT
(milyar Dolar)

	ÜLKE	2023	pay (%)
1	ABD	12,2	5,5
2	İNGİLTERE	11,4	5,2
3	IRAK	9,8	4,4
4	RUSYA	9,4	4,3
5	BAE	5,9	2,7
6	İSRAİL	5,1	2,3
7	ÇİN	3,0	1,4
8	UKRAYNA	2,9	1,3
9	MISIR	2,9	1,3
10	FAS	2,9	1,3
11	İRAN	2,7	1,2
12	CEZAYİR	2,5	1,1
13	AZERBAYCAN	2,4	1,1
14	LİBYA	2,3	1,0
15	SUUDİ ARABİSTAN	2,3	1,0
16	GÜRCİSTAN	2,2	1,0
	Toplam (16 ülke)	80,0	36,1
	AB Dışı toplam	129,7	58,5
	Avrupa Birliği	92,0	41,5
	TÜRKİYE TOPLAM İHRACATI	221,7	100,0

Kaynak: TİM verileri

Analizde her bir fasıl altında ülkemizin ihraç ettiği tüm 4'lü GTİP'lerin ihracat fiyatları incelenmiştir. Örneğin; 10 numaralı fasılda (Hububat), ülkemizin ihraç ettiği 4'lü GTİP'te 8 grubun (10.01-10.08 arası) ihraç fiyatı, aynı 4'lü GTİP'lerde 16 ülkenin ithalat fiyatlarıyla karşılaştırılmış, ülkemiz ihraç fiyatı 100 kabul edilerek ülkelerin ithalat fiyatları buna göre endekslenmiştir (Tablo 2). Aynı Tabloda “0,0” değeri ülkemizden ilgili GTİP'te ihracatı olmadığı ve/veya o ülkenin ithalat yapmadığı anlamına gelmektedir.

TABLO 2: GTİP 10. FASIL'DA İHRACAT - İTHALAT FİYAT ENDEKSİ

GTİP	İHRACAT FİYAT ENDEKSİ	İTHALAT FİYAT ENDEKSİ							
		TÜRKİYE	ABD	A.BAYCAN	BAE	CEZAYİR	ÇİN	FAS	GÜRCİSTAN
'1001	100,0	98,6	78,6	90,5	90,7	89,1	99,1	81,9	99,3
'1002	100,0	34,5	47,4	131,4	0,0	0,0	0,0	0,0	56,4
'1003	100,0	122,6	104,8	97,7	82,2	100,6	109,3	98,6	126,0
'1004	100,0	114,2	84,6	110,1	197,8	102,5	205,0	49,7	119,8
'1005	100,0	124,5	67,8	79,5	55,4	73,6	77,8	80,8	76,1
'1006	100,0	159,4	124,6	117,6	74,1	62,6	110,9	116,9	130,7
'1007	100,0	848,3	0,0	114,0	434,6	129,0	243,0	1515,0	129,0
'1008	100,0	552,0	262,5	141,2	233,2	236,9	246,0	77,6	330,7

GTİP	İHRACAT FİYAT ENDEKSİ	İTHALAT FİYAT ENDEKSİ							
		İRAK	İRAN	İSRAİL	LİBYA	MISIR	RUSYA	S.ARAB.	UKRAYNA
'1001	100,0	83,7	96,3	89,3	90,5	0,0	110,2	103,0	91,9
'1002	100,0	0,0	0,0	32,5	0,0	0,0	558,6	0,0	215,5
'1003	100,0	87,6	108,2	94,1	63,0	0,0	179,9	104,5	89,0
'1004	100,0	554,4	95,0	128,0	0,0	0,0	221,4	333,6	393,1
'1005	100,0	77,2	82,3	0,0	54,6	73,8	924,1	78,0	681,0
'1006	100,0	76,6	168,7	169,7	106,0	175,0	72,9	153,1	115,6
'1007	100,0	84,6	404,2	122,7	0,0	0,0	1283,9	182,2	321,7
'1008	100,0	84,1	114,8	0,0	120,5	287,5	482,7	209,4	260,5

Tablo 2’de yer aldığı üzere; ülkenin tablo değeri 100 endeksinin altında ise, ülkemizin o ürün grubunda “yüksek fiyatlı” ihracat yaptığı, üstünde ise “düşük fiyatlı” ihracat yaptığı anlaşılmalıdır. Örnek vermek gerekirse; 1005 GTİP’te ülkemizin ihraç endeksi 100 iken, ABD aynı GTİP’te 124,5 endeks değeriyle ithalat yapmış, Libya ise 54,6 değeriyle ithalat yapmıştır. Başka bir ifadeyle, ABD’ye 1005 GTİP’te daha yüksek fiyatla ihracat yapma imkanı varken düşük fiyatla ihracat yapılmış, Libya’da ise tam tersi bir durum oluşmuş, yüksek fiyatla ihracat yapabilmektedir.

Bu noktada yüksek fiyat / düşük fiyat değerlendirmesinin dikkatli yapılması gerekmektedir: 4'lü GTİP'lerin aslında sektörel verileri yansıttığı, bu GTİP'lerin alt kırılımında yer alan ürün bazlı 6'lı veya 10'lu GTİP'lerin büyük farklılık gösterebileceği, bu nedenle 6'lı veya 10'lu GTİP'lerin detaylı incelenmesi gerektiği unutulmamalıdır.

Bazı fasıllarda; örneğin 07 Faslında (Yenilen Sebzeler ve Bazı Kök ve Yumrular) yer alan 14 adet 4'lü GTİP 16 ülke bazında incelendiğinde; 118 adedinin 100'ün üzerinde olurken, 70'inin 100'ün altında; 09 Faslında (Kahve, Çay, Paraguay Çayı ve Baharat) ise bu durumun tam tersi olarak 37'sinin 100'ün üzerinde, 68'inin 100'ün altında kaldığı görülmüştür. Yani, 07 Faslında düşük fiyatla ihracat yapılırken, 09 Faslında yüksek fiyatla ihracat yapılmıştır.

Ülkemizin tarım/gıda sektörlerini oluşturan 01-23 no.lu fasıllarda ülke bazlı durum notun en sonundaki tabloda gösterilmiştir. Tablo aslında 169 X 16 şeklinde bir matris gibi düşünülebilir. İthalat fiyatı 100'ün altında kalan sektörler kırmızı, 100'ün üzerindeki ise yeşille, 0,0 ise beyaz (renksiz) renklendirilmiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde aşağıdaki saptamalar yapılabilmektedir:

169 adet 4'lü GTİP'te -sektörde-16 ülke karşılaştırıldığında (169 x 16 = 2.704 veri anlamına gelmektedir); 2022 yılında 1.350 GTİP'te -sektörde- 100'ün üzerinde, 953 GTİP'te -sektörde- ise 100'ün altında kalınmış, 401 GTİP'te ise sıfır olduğu görülmektedir. Başka bir ifadeyle, 16 ülke birlikte değerlendirildiğinde toplam 2.704 sektörün % 49,9'unda ülkelerin ithalat fiyatlarının altında bir fiyatla, %35,2'sinde ise ithalat fiyatlarının üzerinde bir fiyatla ihracat yapılmıştır. Bu noktada aşağıdaki saptamalar önemlidir:

- 1) Bu ülkelere yüksek fiyatla mal satma imkanı varken, yani daha fazla ihracat geliri elde etme imkanı varken daha düşük fiyatla ihracat yaparak düşük bir ihracat geliri elde etmiştir.
- 2) Akla řu soru gelmektedir: Acaba o ülkenin ithalat fiyatından (yani mevcut fiyatına göre daha yüksek fiyattan) ihracat yapabilir miydi ? Fiyat seviyesi her ürün/mal grubunun pazar özelliklerine göre farklılık gösterdiğinden bu sorunun cevabı detaylı (6'lı-10'lu) GTİP'lerin incelenmesiyle ortaya çıkabilir.
- 3) Bununla birlikte, bu sektörlerde ilgili ülkelere yoğunlaşılması durumunda kazan-kazan prensibi çerçevesinde ülkemiz daha çok ihracat geliri elde edebilirken, ülke tüketicileri de daha ucuza ürünlere sahip olabileceği, bunun da iyi bir pazarlama stratejisi olabileceği akla gelmektedir.

TABLO 3: Ülke bazlı durum

	ÜLKE	YEŞİL ALANDA KALAN GTİP SAYISI	KIRMIZI ALANDA KALAN GTİP SAYISI	SIFIR
1	ABD	118	41	10
2	İNGİLTERE	110	58	1
3	UKRAYNA	105	60	4
4	FAS	101	54	14
5	İSRAIL	97	35	37
6	S. ARABİSTAN	95	63	11
7	RUSYA	93	57	19
8	AZERBAYCAN	87	65	17
9	ÇİN	86	68	15
10	GÜRCİSTAN	76	76	17
11	BAE	75	73	21
12	MİSİR	70	41	58
13	LIBYA	68	62	39
14	CEZAYİR	66	64	39
15	İRAN	59	35	75
16	İRAK	44	102	24
	TOPLAM	1350	954	401

169 adet 4'lü GTİP ülke bazlı incelendiğinde ise (Tablo 3); yeşil bölgede yer alan 11 ülkeye daha düşük fiyattan tarım ürünü ihraç ettiğimiz, kırmızı bölgede bulunan 5 ülkeye ise yüksek fiyattan tarım ürünü sattığımız söylenebilir.

Aynı tabloda; en çok yeşil ABD'de 118 GTİP'le, İngiltere'de 110 GTİP'le, Ukrayna'da 105 GTİP'le görülürken, en az yeşil ise Cezayir'de 66 GTİP'le, İran'da 59 GTİP'le ve Irak'ta 44 GTİP'le sayılmıştır. Bu durumda tarım ürünlerini genel itibariyle ABD ve İngiltere'ye düşük bir ihracat fiyatıyla satarken, İran ve Irak'a ise daha yüksek fiyatla ihraç ettiğimiz söylenebilir.

İncelenen 16 ülkenin fasıl bazındaki durumu ise aşağıda detaylandırılmıştır. Gümrük mevzuatımızda;

- 01-05 arası Fasıllar : Canlı Hayvanlar ve Hayvansal Ürünler
- 06-14 arası Fasıllar : Bitkisel Ürünler
- 15 Fasil : Hayvansal, Bitkisel veya Mikrobiyal Katı ve Sıvı Yağlar Ve Bunların Parçalanma Ürünleri; Hazır Yemeklik Katı Yağlar; Hayvansal ve Bitkisel Muımlar
- 16-24 arası Fasıllar : Gıda Sanayii Müstahzarları; Meşrubat, Alkollü İçecekler Ve Sirke; Tütün veya Tütün Yerine Geçen İşlenmiş Maddeler; Nikotin İçersin İçermesin Yanma Olmadan Solunan Ürünler; İnsan Vücuduna Nikotin Almak için Kullanılan Nikotin İçeren Diğer Ürünler

olarak sınıflandırılmıştır. Hatırlanacağı üzere çalışmamızda 24. Fasıl olan “Tütün veya Tütün Yerine Geçen İşlenmiş Maddeler; Nikotin İçersin İçermesin Yanma Olmadan Solunan Ürünler; İnsan Vücuduna Nikotin Almak için Kullanılan Nikotin İçeren Diğer Ürünler” hariç tutulmuştur.

BÖLÜM I - Canlı Hayvanlar ve Hayvansal Ürünler:

FASIL 01: Canlı Hayvanlar

2022 yılında 128 milyon dolar ihracat yapılan bu fasıl altında 5 adet 4’lü GTİP bulunmaktadır. Bu GTİP’lerin tamamında Çin yeşil alanda, İngiltere ve İsrail 4’ünde yeşil, Azerbaycan, İran, Libya, S.Arabistan ve Ukrayna 3’ünde yeşil alandadır.

4’lü GTİP	Türkiye	ABD	A.Baycan	BAE	Cezayir	Çin	Fas	Gürcistan	İngiltere	Irak	İran	İsrail	Libya	Mısır	Rusya	S.Arabistan	Ukrayna
’0101	100,0	1.960,8	56,6	591,1	582,3	5.083,7	1.677,4	1.091,5	16.860,4	0,0	3.173,9	562.940,1	384,4	0,0	0,0	175,2	960,7
’0102	100,0	41,9	58,1	0,0	56,3	118,2	49,3	64,3	58,3	35,2	38,2	48,7	56,7	49,2	0,0	42,3	63,3
’0104	100,0	89,1	115,4	74,2	230,2	357,9	0,0	73,4	197,5	92,3	653,8	180,7	172,2	0,0	783,7	196,2	651,9
’0105	100,0	0,0	727,1	812,6	0,0	32.151,3	5.226,2	489,4	170,6	271,8	17.023,9	3.322,4	218,2	0,0	0,0	4.088,4	848,7
’0106	100,0	0,0	239,1	0,0	9,4	1.815,3	51,8	132,2	228,3	0,0	16,9	1.311,1	10,2	0,0	0,0	21,1	68,3

Yeşil Bölge : 40 adet

Kırmızı bölge : 24 adet

Beyaz bölge : 16 adet

Bu durumda, 01 faslında ihracat fiyatımızın DÜŞÜK kaldığı söylenebilir.

FASIL 02: Etler ve Yenilenen Sakatat

1 milyar dolardan fazla ihracatı bulunan bu fasılda yer alan 9 adet 4’lü GTİP değerlendirildiğinde; bu GTİP’lerin 7’sinde ABD, 6’sında BAE, 5’inde ise Çin, Fas, Rusya, Irak ve Libya’nın yeşil alanda olduğu, bu ülkelerin ülkemiz ihraç fiyatından daha yüksek fiyatlarla ithalat yaptığı görülmektedir.

4’lü GTİP	Türkiye	ABD	A.Baycan	BAE	Cezayir	Çin	Fas	Gürcistan	İngiltere	Irak	İran	İsrail	Libya	Mısır	Rusya	S.Arabistan	Ukrayna
’0201	100,0	112,1	61,0	90,7	0,0	182,5	56,5	138,8	91,9	179,9	0,0	146,0	301,8	94,2	160,0	99,8	146,8
’0202	100,0	88,9	49,8	9.821,9	31,5	69,9	67,2	51,5	55,8	26,3	47,4	75,3	38,5	71,6	44,5	50,8	53,3
’0203	100,0	116,6	67,1	69,4	76,9	69,4	101,0	64,7	86,2	110,7	0,0	0,0	157,5	89,1	71,3	0,0	64,8
’0204	100,0	164,0	145,3	115,3	0,0	93,7	101,2	323,0	125,0	60,6	80,7	153,6	88,8	139,0	106,3	112,9	448,2
’0206	100,0	221,4	77,3	109,6	0,0	133,2	108,3	55,9	108,5	123,6	0,0	168,4	101,5	71,7	109,4	119,6	55,8
’0207	100,0	286,4	97,3	130,5	0,0	196,0	65,6	93,3	247,1	109,0	112,3	600,7	119,3	118,5	128,2	184,6	34,0
’0208	100,0	28,7	7,6	18,9	0,0	31,1	19,8	46,9	23,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	16,7	24,4	38,3
’0209	100,0	247,4	234,1	510,8	0,0	219,1	337,3	227,2	279,1	0,0	0,0	267,6	0,0	0,0	176,1	0,0	194,8
’0210	100,0	207,6	247,5	227,7	0,0	423,0	188,9	171,2	82,1	144,2	0,0	147,2	317,0	80,8	368,9	315,0	230,6

Yeşil Bölge : 67 adet

Kırmızı bölge : 54 adet

Beyaz bölge : 23 adet

Bu durumda, 02 faslında ihracat fiyatımızın DÜŞÜK kaldığı söylenebilir.

FASIL 03: Balıklar, Kabuklu Hayvanlar, Yumuşakçalar ve Suda Yaşayan Diğer Omurgasız Hayvanlar

1,5 milyar dolardan fazla ihracatı olan bu fasıl ülkemiz ihracatında önemli bir yere sahip olup, özellikle AB pazarında önemli bir rekabet gücüne sahiptir.

İncelen 16 ülkeye bakıldığında ise; bu fasıl altında yer alan toplam 8 adet 4'lü GTİP'te yüksek fiyatla ihracat yaptığı anlaşılmaktadır. Şöyle ki; ABD 4 adet, İngiltere ise 3 adet 4'lü GTİP'te yeşil bölgede yer alırken, 5 ülkenin (BAE, Cezayir, Irak, Libya, S.Arabistan) hepsinin kırmızı alanda bulunduğu, bir başka ifadeyle ülkemiz ihracat fiyatlarının o ülkelerin ithalat fiyatının üzerinde yer aldığı anlaşılmaktadır.

4'lü GTİP	Türkiye	ABD	A.Baycan	BAE	Cezayir	Çin	Fas	Gürcistan	İngiltere	Irak	İran	İsrail	Libya	Mısır	Rusya	S.Arabistan	Ukrayna
'0301	100,0	38,5	4,9	16,5	0,0	21,0	69,5	12,0	44,3	0,0	169,6	0,0	0,0	0,0	0,0	24,4	25,8
'0302	100,0	215,4	53,4	35,2	49,3	242,5	117,4	145,2	133,7	18,6	177,9	153,0	60,9	0,0	136,4	46,5	145,8
'0303	100,0	102,5	35,8	0,0	32,3	43,7	30,2	37,2	76,0	36,3	34,6	0,0	0,0	33,0	83,2	27,8	27,5
'0304	100,0	98,2	49,0	27,3	48,0	26,6	29,6	31,5	75,0	29,3	38,4	87,1	42,1	48,7	47,6	33,0	24,6
'0305	100,0	107,7	181,0	41,3	53,2	34,7	24,6	70,9	119,1	0,0	0,0	0,0	0,0	196,4	74,9	22,9	19,0
'0306	100,0	90,6	53,2	37,5	30,4	62,5	23,2	60,7	77,1	67,5	0,0	0,0	31,8	0,0	46,5	58,9	39,3
'0307	100,0	124,2	85,9	58,9	30,8	52,8	52,0	122,0	109,4	68,6	0,0	79,3	49,7	92,8	56,7	83,3	49,0
'0308	100,0	26,5	12,1	18,2	29,7	3,9	63,2	0,0	27,8	3,0	0,0	0,0	8,3	0,0	37,8	3,4	24,2

Yeşil Bölge : 18 adet

Kırmızı bölge : 89 adet

Beyaz bölge : 21 adet

Bu durumda, 03 faslında ihracat fiyatımızın YÜKSEK kaldığı söylenebilir.

FASIL 04: Süt Ürünleri; Kuş ve Kümes Hayvanlarının Yumurtaları; Tabii bal; Tarifenin Başka Yerlerinde Belirtilmeyen veya Yer Almayan Yenilebilir Hayvansal Menşeli Ürünler

Yaklaşık 950 milyon dolar ihracat yapan bu fasılda yer alan ürünler önemli ihraç ürünlerimiz içinde yer almaktadır. Bu fasıldaki 10 adet 4'lü GTİP'te ülkemiz, incelenen 16 ülkenin 7'sinde (ABD, Cezayir, Çin, Fas, İsrail, Mısır, S. Arabistan) 8 adet 4'lü GTİP'te düşük fiyattan ihracat yaptığı, 2 ülkede (Azerbaycan ve Gürcistan) ise 7 adet 4'lü GTİP'te aynı durumu gösterdiği anlaşılmaktadır.

4'lü GTİP	Türkiye	ABD	A.Baycan	BAE	Cezayir	Çin	Fas	Gürcistan	İngiltere	Irak	İran	İsrail	Libya	Mısır	Rusya	S.Arabistan	Ukrayna
'0401	100,0	0,0	123,0	90,7	295,8	142,6	229,5	110,4	80,2	86,3	0,0	259,8	0,0	106,1	70,0	214,0	78,3
'0402	100,0	85,5	70,0	66,1	114,2	120,3	108,6	84,9	95,6	87,7	234,9	122,6	73,9	112,3	109,9	95,2	94,4
'0403	100,0	262,3	168,6	184,7	309,1	172,3	239,8	132,7	158,4	59,6	0,0	160,4	96,9	154,7	78,9	270,1	132,3
'0404	100,0	420,0	106,5	121,3	157,7	113,2	208,1	123,9	151,7	110,9	246,4	118,3	215,6	173,9	142,5	312,4	99,6
'0405	100,0	134,8	108,4	99,1	115,2	120,9	106,0	106,1	120,8	110,2	100,4	130,6	111,5	129,5	96,5	115,7	130,4
'0406	100,0	207,4	93,9	115,1	319,6	126,5	136,4	116,5	130,4	59,7	0,0	149,2	116,8	145,2	119,1	106,5	128,7
'0407	100,0	1.557,1	224,6	79,4	0,0	0,0	1.018,1	137,7	189,7	147,8	177,6	9,3	268,0	0,0	0,0	314,7	218,2
'0408	100,0	164,4	1.117,3	115,0	471,4	0,0	284,1	232,8	153,8	196,4	0,0	1.432,7	203,8	254,9	152,5	283,3	354,4
'0409	100,0	144,3	202,9	98,8	438,4	712,2	92,5	91,9	91,6	138,8	0,0	147,9	82,3	139,5	283,3	147,1	111,6
'0410	100,0	706,6	0,0	0,0	70,0	2.643,3	118,5	12,1	49,1	37,3	0,0	0,0	12,2	0,0	134,6	26,8	0,0

Yeşil Bölge : 107 adet

Kırmızı bölge : 35 adet

Beyaz bölge : 18 adet

Bu durumda, 04 faslında ihracat fiyatımızın DÜŞÜK kaldığı söylenebilir.

FASIL 05: Tarifenin Başka Yerinde Belirtilmeyen veya Yer Almayan Hayvansal Menşeli Ürünler

Bu fasıl içerdiği ürünler itibariyle incelenmemiştir.

BÖLÜM II - Bitkisel Ürünler:

FASIL 06: Canlı Ağaçlar ve diğer Bitkiler; Yumrular, Kökler ve Benzerleri; Kesme Çiçekler ve Süs Yaprakları

Bu fasıl içinde yer alan ürünlerin özellikleri itibariyle detaylı incelenmemiştir.

FASIL 07: Yenilen Sebzeler ve Bazı Kök ve Yumrular

Bu fasıl ülkemizin önemli ihrac kalemlerini içinde barındırmaktadır. Bu fasılda toplam 1,8 milyar dolar ihracat yapılmıştır. Fasılda yer alan 14 adet 4'lü GTİP dikkate alındığında, ABD'nin 13, İngiltere'nin 12, İsrail ve Ukrayna'nın 11 adet 4'lü GTİP'te yeşil bölgede olduğu görülmektedir. Çin, Irak ve İran ise en fazla GTİP'te kırmızı bölgede yer almaktadır.

4'lü GTİP	Türkiye	ABD	A.Baycan	BAE	Cezayir	Çin	Fas	Gürcistan	İngiltere	Irak	İran	İsrail	Libya	Mısır	Rusya	S.Arabistan	Ukrayna
'0701	100,0	508,2	208,2	0,0	506,7	0,0	493,3	279,1	428,4	276,9	915,7	419,4	460,4	489,6	340,3	323,9	462,7
'0702	100,0	210,7	152,6	32,9	0,0	0,0	0,0	48,1	252,2	63,0	0,0	255,3	134,3	0,0	153,3	59,6	132,2
'0703	100,0	620,1	561,5	203,9	641,3	92,7	803,4	200,0	469,8	82,7	0,0	632,4	270,9	1.138,0	288,8	190,5	345,8
'0704	100,0	257,9	98,3	47,5	0,0	0,0	185,9	21,5	362,0	26,5	0,0	194,6	72,5	216,9	91,5	164,9	137,5
'0705	100,0	183,8	98,9	85,3	0,0	0,0	198,7	35,4	217,8	25,3	0,0	264,6	96,6	0,0	42,1	134,1	241,3
'0706	100,0	369,1	191,5	319,7	20.921,8	0,0	531,9	110,6	554,8	79,3	0,0	431,4	88,3	0,0	325,5	281,9	295,2
'0707	100,0	162,4	82,8	73,8	0,0	0,0	0,0	51,0	228,6	40,2	0,0	205,1	137,8	0,0	137,5	93,6	166,1
'0708	100,0	321,8	102,0	110,5	347,7	0,0	0,0	27,8	425,2	49,0	0,0	600,3	190,5	439,2	223,3	130,5	397,4
'0709	100,0	151,4	61,0	55,4	151,2	120,9	134,2	47,0	205,5	24,8	0,0	169,0	0,0	0,0	87,3	80,7	132,9
'0710	100,0	103,6	104,5	78,8	72,0	90,9	97,6	114,4	81,0	54,0	127,2	91,6	100,1	90,4	73,4	68,5	76,7
'0711	100,0	71,8	0,0	102,1	75,2	52,4	89,2	96,5	94,0	47,4	0,0	86,9	110,9	91,7	50,6	88,4	71,5
'0712	100,0	128,6	116,1	67,4	75,2	85,6	150,5	67,3	106,1	30,1	0,0	119,3	96,8	115,0	66,7	73,6	96,3
'0713	100,0	106,3	112,3	92,8	132,1	76,3	124,9	70,0	123,5	93,6	132,8	134,2	127,9	99,7	140,1	106,3	147,3
'0714	100,0	2.121,1	2.850,9	994,7	0,0	503,5	1.228,1	2.533,3	1.550,9	1.503,5	0,0	0,0	0,0	3.728,1	2.100,0	1.073,7	3.608,8

Yeşil Bölge : 118 adet

Kırmızı bölge : 70 adet

Beyaz bölge : 36 adet

Bu durumda, 07 faslında ihracat fiyatımızın DÜŞÜK kaldığı söylenebilir.

FASIL 08: Yenilen meyvalar ve yenilen sert kabuklu meyvalar; turunçgillerin ve kavunların ve karpuzların kabukları

Tarım sektörlerinde 4,5 milyar dolarla diğer önemli bir ihracat grubu olan bu fasılda 14 adet 4'lü GTİP yer almakta, ABD ve İngiltere 12'ser adet, İsrail ise 11 adet 4'lü GTİP'te yeşil bölgede yer almaktadır. Irak tümünde kırmızı, İran ve Gürcistan ise 2'si hariç hepsinde kırmızı bölgededir.

4'lü GTİP	Türkiye	ABD	A.Baycan	BAE	Cezayir	Çin	Fas	Gürcistan	İngiltere	Irak	İran	İsrail	Libya	Mısır	Rusya	S.Arabistan	Ukrayna
'0801	100,0	95,0	79,4	44,9	67,4	14,6	67,1	66,2	88,3	75,0	27,0	111,8	92,4	76,9	63,2	83,7	71,1
'0802	100,0	149,6	61,4	0,0	66,1	90,2	73,8	64,3	112,7	0,0	47,2	132,5	95,4	0,0	78,4	108,3	100,2
'0803	100,0	106,3	131,8	141,4	99,8	118,0	92,3	145,4	134,7	79,8	119,3	156,4	87,3	143,0	89,7	170,2	146,5
'0804	100,0	58,0	46,9	37,8	32,2	58,1	55,3	47,9	63,0	38,3	25,0	43,1	13,8	77,9	56,6	36,4	69,4
'0805	100,0	285,7	162,8	132,3	356,2	254,5	193,8	102,4	241,2	55,6	0,0	372,0	148,3	185,3	0,0	123,1	188,2
'0806	100,0	241,1	150,7	0,0	137,2	216,7	124,1	86,0	176,5	76,0	0,0	177,8	99,6	170,2	79,5	106,1	100,5
'0807	100,0	195,3	209,7	54,8	0,0	49,2	224,3	57,6	298,1	56,7	0,0	238,6	79,8	0,0	150,5	153,6	189,7
'0808	100,0	420,0	210,5	171,5	112,7	483,5	163,1	69,7	266,5	47,2	47,6	256,9	109,9	0,0	143,6	208,6	243,6
'0809	100,0	380,7	128,2	0,0	0,0	562,4	102,2	33,2	218,5	47,6	0,0	0,0	74,3	146,1	106,1	79,4	97,5
'0810	100,0	548,8	130,8	299,4	228,2	403,6	123,4	62,9	674,6	79,0	262,5	686,4	122,8	294,7	169,9	181,5	154,4
'0811	100,0	108,9	134,6	100,5	75,3	235,6	131,3	60,9	115,4	74,9	0,0	104,5	85,2	108,7	80,7	63,4	82,3
'0812	100,0	209,3	434,5	118,3	160,1	71,8	143,2	0,0	148,3	93,1	0,0	155,2	0,0	165,4	337,1	95,3	32,1
'0813	100,0	150,9	46,0	41,7	52,7	29,3	73,5	60,5	117,3	26,9	34,6	0,0	74,0	0,0	51,4	44,0	29,2
'0814	100,0	158,4	183,2	59,2	0,0	114,4	433,8	0,0	200,5	23,0	0,0	178,3	0,0	154,3	177,8	462,7	182,0

Yeşil Bölge : 111 adet

Kırmızı bölge : 88 adet

Beyaz bölge : 25 adet

Bu durumda, 08 faslında ihracat fiyatımızın DÜŞÜK kaldığı söylenebilir.

FASIL 09: Kahve, Çay, Paraguay Çayı ve baharat

200 milyon dolardan fazla ihracatı bulunan bu kategoride yer alan 7 adet 4'lü GTİP'ler incelendiğinde ABD, Ukrayna ve İsrail'in 4'lü GTİP'te yeşil bölgede yer aldıkları anlaşılmaktadır.

4'lü GTİP	Türkiye	ABD	A.Baycan	BAE	Cezayir	Çin	Fas	Gürcistan	İngiltere	Irak	İran	İsrail	Libya	Mısır	Rusya	S.Arabistan	Ukrayna
'0901	100,0	99,7	153,4	96,1	42,5	95,3	46,3	61,7	94,0	99,1	41,3	115,0	55,1	89,4	76,0	96,6	75,2
'0902	100,0	124,4	139,3	78,4	100,5	94,1	83,6	90,9	81,3	88,9	146,9	201,3	100,2	84,3	80,5	161,0	107,1
'0903	100,0	229,4	0,0	122,9	0,0	210,8	325,0	0,0	234,3	500,0	0,0	180,3	0,0	0,0	265,5	139,8	250,0
'0904	100,0	106,0	109,9	95,3	88,7	77,5	115,4	87,1	141,7	103,6	107,2	124,5	44,0	156,7	102,1	91,4	104,9
'0907	100,0	95,0	81,2	77,3	72,0	28,2	96,4	120,4	60,5	59,6	18,5	95,4	77,1	93,9	95,3	98,9	108,9
'0909	100,0	108,1	69,2	59,6	0,0	89,8	104,1	17,4	114,8	60,6	117,8	98,1	94,3	77,5	120,8	79,0	82,9
'0910	100,0	86,8	65,5	43,0	39,4	45,5	54,3	70,4	89,0	41,3	40,1	84,4	38,9	84,1	77,8	91,8	64,0

Yeşil Bölge : 37 adet

Kırmızı bölge : 68 adet

Beyaz bölge : 7 adet

Bu durumda, 09 faslında ihracat fiyatımızın YÜKSEK kaldığı söylenebilir.

FASIL 10: Hububat

126 milyon dolar ihracat yapılan bu Fasılda 8 adet 4'lü GTİP bulunmaktadır. 7 adet'le Rusya, 6'şar adetle ABD, Ukrayna ve Suudi Arabistan yeşil bölgededir. Irak 1 adet, Libya, Mısır ve Gürcistan ise 2'şer 4'lü GTİP'le yeşil bölgede yer almaktadır.

4'lü GTİP	Türkiye	ABD	A.Baycan	BAE	Cezayir	Çin	Fas	Gürcistan	İngiltere	Irak	İran	İsrail	Libya	Mısır	Rusya	S.Arabistan	Ukrayna
'1001	100,0	98,6	78,6	90,5	90,7	89,1	99,1	81,9	99,3	83,7	96,3	89,3	90,5	0,0	110,2	103,0	91,9
'1002	100,0	34,5	47,4	131,4	0,0	0,0	0,0	0,0	56,4	0,0	0,0	32,5	0,0	0,0	558,6	0,0	215,5
'1003	100,0	122,6	104,8	97,7	82,2	100,6	109,3	98,6	126,0	87,6	108,2	94,1	63,0	0,0	179,9	104,5	89,0
'1004	100,0	114,2	84,6	110,1	197,8	102,5	205,0	49,7	119,8	554,4	95,0	128,0	0,0	0,0	221,4	333,6	393,1
'1005	100,0	124,5	67,8	79,5	55,4	73,6	77,8	80,8	76,1	77,2	82,3	0,0	54,6	73,8	924,1	78,0	681,0
'1006	100,0	159,4	124,6	117,6	74,1	62,6	110,9	116,9	130,7	76,6	168,7	169,7	106,0	175,0	72,9	153,1	115,6
'1007	100,0	848,3	0,0	114,0	434,6	129,0	243,0	1.515,0	129,0	84,6	404,2	122,7	0,0	0,0	1.283,9	182,2	321,7
'1008	100,0	552,0	282,5	141,2	233,2	236,5	246,0	77,6	330,7	84,1	114,8	0,0	120,5	287,5	482,7	209,4	260,5

Yeşil Bölge : 64 adet

Kırmızı bölge : 46 adet

Beyaz bölge : 18 adet

Bu durumda, 10 faslında ihracat fiyatımızın DÜŞÜK kaldığı söylenebilir.

FASIL 11: Değirmencilik ürünleri; malt; nişasta; inülin; buğday gluteni

Ülkemiz ihracatında önemli bir paya sahip olan bu kategoride 1,8 milyar dolar ihracat kaydedilmiştir. Fasılda 8 adet 4'lü GTİP bulunan bu fasılda en çok yeşil bölgeye 8 adetle S.Arabistan sahipken, 7'şer GTİP'le Fas ve Libya ardından gelmektedir. En az yeşil renkli GTİP'e Irak (2 adet) ve İran (3 adet) sahiptir.

4'lü GTİP	Türkiye	ABD	A.Baycan	BAE	Cezayir	Çin	Fas	Gürcistan	İngiltere	Irak	İran	İsrail	Libya	Mısır	Rusya	S.Arabistan	Ukrayna
'1101	100,0	197,1	73,5	0,0	115,2	136,6	150,8	77,2	157,6	100,2	0,0	139,7	109,5	149,2	107,6	130,2	145,3
'1102	100,0	204,3	90,5	233,4	103,8	261,4	273,0	91,0	204,0	111,6	0,0	227,0	350,0	241,2	319,2	260,7	51,9
'1103	100,0	158,3	103,1	43,1	97,0	128,7	115,2	117,1	157,9	90,7	0,0	117,3	146,3	143,9	153,1	102,6	194,7
'1104	100,0	181,9	106,4	378,1	163,7	235,6	217,3	82,9	193,6	79,1	160,1	241,1	234,0	0,0	247,5	338,2	294,1
'1105	100,0	94,7	0,0	150,9	104,5	81,9	106,8	128,3	89,1	76,1	0,0	94,8	136,5	94,0	90,4	126,5	107,8
'1106	100,0	28,4	217,1	50,0	89,8	40,2	89,7	78,9	43,1	43,2	126,5	101,4	48,0	82,5	88,4	31,0	105,8
'1107	100,0	82,6	68,6	348,9	68,2	76,0	72,3	72,3	66,7	74,0	0,0	74,0	71,1	0,0	74,0	76,6	60,5
'1108	100,0	175,6	98,7	100,5	132,5	83,4	114,0	118,2	157,1	89,2	682,0	195,2	103,7	139,9	181,7	160,0	187,1
'1109	100,0	102,5	173,5	104,6	97,8	111,6	100,6	111,4	85,1	47,2	0,0	88,8	175,8	87,6	112,3	103,1	87,6

Yeşil Bölge : 85 adet

Kırmızı bölge : 51 adet

Beyaz bölge : 8 adet

Bu durumda, 11 faslında ihracat fiyatımızın DÜŞÜK kaldığı söylenebilir.

FASIL 12: Yağlı Tohum ve Meyvalar; Muhtelif tane, tohum ve meyvalar; sanayiide ve tıpta kullanılan bitkiler; saman ve kaba yem

566 milyon dolar ihracat kaydedilen bu faslında 13 adet GTİP yer almaktadır. Yeşil bölgeler itibariyle Ukrayna 12 adetle ilk sırada yer alırken, Rusya, Gürcistan ve ABD 9'ar adetle takip etmektedir. Libya ve Mısır 3'er adet, Irak ise 4 adetle en az yeşil bölgeye sahiptir.

4'lü GTİP	Türkiye	ABD	A.Baycan	BAE	Cezayir	Çin	Fas	Gürcistan	İngiltere	Irak	İran	İsrail	Libya	Mısır	Rusya	S.Arabistan	Ukrayna
'1201	100,0	133,3	85,1	71,2	72,0	82,7	72,0	71,7	74,4	69,1	93,1	92,4	73,8	0,0	69,5	80,6	113,7
'1202	100,0	155,2	108,9	98,0	83,1	73,0	138,2	120,0	65,3	85,3	102,4	118,1	111,6	0,0	89,1	122,1	124,6
'1204	100,0	116,2	99,3	104,7	57,5	64,1	112,1	115,1	136,8	66,1	53,1	117,9	84,9	116,8	56,6	139,7	151,1
'1205	100,0	80,0	2.781,5	114,4	57,9	105,7	100,7	397,4	102,1	0,0	24.900,7	0,0	0,0	0,0	301,6	188,6	225,2
'1206	100,0	76,3	75,9	63,6	65,0	30,1	89,1	40,6	62,0	71,1	64,1	71,5	75,5	68,0	162,0	92,0	467,2
'1207	100,0	97,9	113,0	45,9	107,7	49,3	84,2	202,6	120,7	63,5	72,4	0,0	0,0	0,0	82,0	30,8	88,9
'1208	100,0	123,6	143,1	163,7	197,9	818,0	172,3	186,7	192,0	118,1	0,0	139,2	418,9	0,0	136,9	141,3	146,3
'1209	100,0	445,4	1.766,3	114,0	595,9	315,1	1.653,2	429,2	250,5	151,6	4.507,2	0,0	0,0	0,0	1.325,5	400,9	1.101,7
'1210	100,0	240,1	148,8	0,0	165,0	164,8	105,5	206,5	246,7	260,3	292,0	248,6	0,0	0,0	142,0	0,0	142,1
'1211	100,0	199,0	122,8	173,8	98,4	68,7	130,5	86,6	198,0	34,0	55,9	209,2	104,5	207,5	154,5	711,2	106,3
'1212	100,0	132,5	205,6	56,6	27,1	11,5	85,9	190,1	80,2	98,8	73,4	0,0	0,0	0,0	189,1	34,0	118,9
'1213	100,0	176,3	0,0	61,2	15.827,3	259,0	128,8	0,0	129,5	136,0	136,7	145,3	54,0	152,5	751,8	230,9	1.438,8
'1214	100,0	66,4	46,3	58,6	67,8	100,8	54,7	397,6	78,5	78,5	0,0	71,2	43,7	0,0	249,9	81,1	480,1

Yeşil Bölge : 107 adet

Kırmızı bölge : 76 adet

Beyaz bölge : 25 adet

Bu durumda, 12 faslında ihracat fiyatımızın DÜŞÜK kaldığı söylenebilir.

FASIL 13: Lak; sakız, reçine ve diğer bitkisel özsu ve hülasalar

Çok düşük ihracat verileri bulunduğundan bu fasıl incelenmemiştir.

FASIL 14: Örölmeye elverişli bitkisel maddeler; tarifinin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan ürünler

Çok düşük ihracat verileri bulunduğundan bu fasıl incelenmemiştir.

BÖLÜM III - Hayvansal, Bitkisel veya Mikrobiyal Katı ve Sıvı Yağlar ve Bunların Parçalanma Ürünleri; Hazır Yemeklik Katı Yağlar; Hayvansal ve Bitkisel Mumlar

FASIL 15: Hayvansal, Bitkisel veya Mikrobiyal Katı ve Sıvı Yağlar ve Bunların Parçalanma Ürünleri; Hazır Yemeklik Katı Yağlar; Hayvansal ve Bitkisel Mumlar

2,4 milyar dolarlık ihracat yapılan fasılda 20 adet 4'lü GTİP bulunmaktadır. ABD, İngiltere, Rusya ve Ukrayna 15'er GTİP'le yeşil bölgede en fazla yer alan ülkelerdir. Çin hariç hemen hemen tüm ülkelerin yoğunlukla yeşil bölgede olduğu anlaşılmaktadır.

4'lü GTİP	Türkiye	ABD	A.Baycan	BAE	Cezayir	Çin	Fas	Gürcistan	İngiltere	Irak	İran	İsrail	Libya	Mısır	Rusya	S.Arabistan	Ukrayna
'1501	100,0	106,6	0,0	102,9	0,0	0,0	0,0	118,3	182,1	258,8	0,0	0,0	0,0	112,5	0,0	75,0	92,3
'1502	100,0	142,7	143,9	0,0	0,0	176,8	0,0	241,7	128,4	153,2	0,0	143,4	0,0	0,0	94,4	152,2	174,8
'1504	100,0	218,3	96,9	227,0	290,2	166,1	113,0	0,0	107,6	941,5	474,9	0,0	538,0	117,4	291,9	163,8	168,5
'1505	100,0	88,8	127,2	147,5	187,6	44,0	134,5	0,0	77,0	0,0	123,0	132,3	0,0	121,2	116,1	131,2	148,4
'1506	100,0	2.641,9	0,0	26,8	195,1	3.239,4	0,0	0,0	87,5	0,0	0,0	0,0	32,5	0,0	0,0	0,0	118,4
'1507	100,0	102,9	113,7	0,0	102,0	95,7	105,1	94,2	111,1	110,0	109,3	124,5	117,7	104,0	170,8	107,1	296,2
'1508	100,0	75,1	0,0	93,5	0,0	68,8	72,0	201,1	96,1	68,2	0,0	80,0	72,0	120,1	126,1	90,6	180,1
'1509	100,0	125,2	124,0	0,0	712,8	118,2	106,9	135,7	129,4	0,0	106,8	138,3	18,4	0,0	136,8	95,6	150,1
'1510	100,0	100,5	100,7	0,0	0,0	93,6	0,0	126,9	92,1	123,0	0,0	110,1	110,6	0,0	110,3	178,3	110,8
'1511	100,0	114,8	128,1	115,2	93,7	94,9	118,7	143,8	124,7	94,5	120,2	140,9	108,4	139,7	103,3	114,6	118,5
'1512	100,0	111,6	89,3	102,9	74,5	81,4	87,9	96,9	107,9	86,2	100,7	121,4	108,6	96,2	109,7	96,1	125,5
'1513	100,0	129,7	157,2	140,5	116,9	101,8	125,3	149,8	142,4	121,3	124,4	149,1	116,2	149,4	117,0	145,9	136,3
'1514	100,0	102,0	97,5	126,6	129,3	84,0	100,3	87,7	106,0	144,5	90,0	111,2	0,0	104,0	207,3	113,9	85,4
'1515	100,0	160,5	94,1	119,6	81,0	113,3	113,5	120,8	145,0	77,9	116,2	144,4	100,0	0,0	155,2	92,7	226,2
'1516	100,0	247,9	87,0	85,6	55,2	54,2	73,5	83,1	102,1	68,8	87,1	94,3	80,9	94,9	84,9	94,0	101,9
'1517	100,0	142,6	114,4	116,8	73,1	81,3	113,4	105,4	110,1	101,4	135,6	132,1	110,8	136,4	144,4	116,5	193,8
'1518	100,0	71,3	103,7	61,3	118,0	92,1	139,1	112,7	80,0	122,2	126,1	78,1	94,6	72,9	104,7	82,4	119,0
'1520	100,0	92,8	118,7	66,3	138,5	72,4	95,5	0,0	128,6	134,2	109,7	79,2	68,8	76,7	73,7	211,5	56,2
'1521	100,0	117,3	45,5	66,6	54,7	48,6	159,2	95,1	110,6	101,9	187,6	124,8	102,9	130,1	141,1	56,8	60,9
'1522	100,0	55,7	65,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	108,1	29,7	0,0	99,3	0,0	0,0	203,7	139,5	18,5

Yeşil Bölge : 179 adet
Kırmızı bölge : 90 adet
Beyaz bölge : 51 adet

Bu durumda, 15 faslında ihracat fiyatımızın DÜŞÜK kaldığı söylenebilir.

BÖLÜM IV - Gıda Sanayii Müstahzarları; Meşrubat, Alkollü İçecekler ve Sirke; Tütün veya Tütün Yerine Geçen İşlenmiş Maddeler; Nikotin İçersin İçermesin Yanma Olmadan Solunan Ürünler; İnsan Vücuduna Nikotin Almak için Kullanılan Nikotin İçeren Diğer Ürünler

FASIL 16: Et, Balık, Kabuklu Hayvanlar, Yumuşakçalar veya diğer su omurgasızları veya böceklerin müstahzarları

260 milyon dolardan fazla ihracat yapılan bu kategoride 5 adet 4'lü GTİP bulunmaktadır. 4'er GTİP'le ABD, BAE, İngiltere ve Rusya yeşil bölgede yer alırken, İran'ın bu bölgede bir grubu bulunmamaktadır.

4'lü GTİP	Türkiye	ABD	A.Baycan	BAE	Cezayir	Çin	Fas	Gürcistan	İngiltere	Irak	İran	İsrail	Libya	Mısır	Rusya	S.Arabistan	Ukrayna
'1601	100,0	414,5	220,9	211,0	101,9	669,3	365,1	359,7	374,9	93,9	0,0	0,0	165,2	384,1	326,4	279,5	207,2
'1602	100,0	428,8	216,3	248,0	0,0	144,3	222,9	180,0	270,1	115,1	0,0	0,0	142,0	335,3	287,3	254,4	165,8
'1603	100,0	1.211,9	0,0	592,9	0,0	839,4	0,0	0,0	794,6	224,2	0,0	0,0	0,0	0,0	256,7	1.150,5	2.359,1
'1604	100,0	98,7	69,8	61,2	69,0	97,9	81,5	69,9	84,0	72,6	0,0	96,5	75,7	0,0	126,8	77,7	57,3
'1605	100,0	167,2	105,8	103,4	68,4	98,4	64,0	81,0	135,6	67,1	0,0	108,0	48,6	136,8	71,1	72,6	54,2

Yeşil Bölge : 41 adet
Kırmızı bölge : 23 adet
Beyaz bölge : 16 adet

Bu durumda, 16 faslında ihracat fiyatımızın DÜŞÜK kaldığı söylenebilir.

FASIL 17: Şeker ve Şeker Mamülleri

1 milyar dolardan fazla ihracat kaydedilen fasılda yer alan 4 adet 4'lü GTİP'te ABD tamamında, Cezayir, Fas, İsrail ve Ukrayna ise 3'ünde yeşil bölgede yer almaktadır. Irak hiçbir tanesinde, Azerbaycan, Çin, İran, Mısır ve Rusya 1'er adet GTİP'le yeşil alanda yer almaktadır.

4'lü GTİP	Türkiye	ABD	A.Baycan	BAE	Cezayir	Çin	Fas	Gürcistan	İngiltere	Irak	İran	İsrail	Libya	Mısır	Rusya	S.Arabistan	Ukrayna
*1701	100,0	119,0	89,3	80,6	64,7	79,8	82,3	96,7	90,5	67,0	87,5	141,1	88,8	0,0	67,0	80,3	123,8
*1702	100,0	225,3	148,9	155,9	142,3	89,5	157,9	171,9	151,7	88,1	239,2	218,4	209,5	0,0	0,0	310,5	163,0
*1703	100,0	346,2	21,1	0,0	280,9	0,0	140,4	23,1	23,9	10,5	0,0	20,9	0,0	26,2	53,3	26,5	14,5
*1704	100,0	131,0	79,7	173,5	134,5	238,6	159,9	101,2	133,5	74,1	0,0	174,2	118,6	172,9	127,1	149,2	155,0

Yeşil Bölge : 31 adet

Kırmızı bölge : 25 adet

Beyaz bölge : 8 adet

Bu durumda, 17 faslında ihracat fiyatımızın DÜŞÜK kaldığı söylenebilir.

FASIL 18: Kakao ve Kakao Müstahzarları

906 milyon dolar ihracatı bulunan fasılda yer alan 5 adet 4'lü GTİP'in tamamında İran yeşil bölgede yer alırken, İsrail ve Suudi Arabistan 4'er adet GTİP'te yeşil bölgede bulunmaktadır.

4'lü GTİP	Türkiye	ABD	A.Baycan	BAE	Cezayir	Çin	Fas	Gürcistan	İngiltere	Irak	İran	İsrail	Libya	Mısır	Rusya	S.Arabistan	Ukrayna
*1801	100,0	93,4	0,0	70,1	69,8	76,5	329,3	340,6	90,3	0,0	113,4	88,0	0,0	68,1	84,9	326,0	105,7
*1803	100,0	92,0	0,0	87,1	85,5	118,5	96,3	0,0	100,0	54,5	107,2	102,2	0,0	96,2	101,2	112,9	97,4
*1804	100,0	108,2	64,6	106,2	98,0	100,5	108,1	168,3	103,7	104,2	110,9	106,0	119,3	106,5	99,7	94,5	114,8
*1805	100,0	124,1	120,4	104,5	84,6	104,5	94,7	120,1	104,7	79,6	105,1	104,4	88,5	104,3	95,5	128,2	92,8
*1806	100,0	146,8	103,6	164,1	136,6	181,2	139,5	108,9	148,8	101,0	349,1	184,6	139,7	145,7	180,6	136,4	120,5

Yeşil Bölge : 49 adet

Kırmızı bölge : 25 adet

Beyaz bölge : 6 adet

Bu durumda, 18 faslında ihracat fiyatımızın DÜŞÜK kaldığı söylenebilir.

FASIL 19: Hububat, un, Nişasta veya süt müstahzarları; pastacılık ürünleri

2,6 milyar dolar ihracatı bulunan bu fasılda 3 adet 4'lü GTİP'in yer almakta, incelenen 16 ülkenin 13'ü tüm GTİP'lerde yeşil alanda yer almaktadır.

4'lü GTİP	Türkiye	ABD	A.Baycan	BAE	Cezayir	Çin	Fas	Gürcistan	İngiltere	Irak	İran	İsrail	Libya	Mısır	Rusya	S.Arabistan	Ukrayna
*1901	100,0	180,3	224,3	213,8	291,8	743,0	273,8	198,9	158,5	252,3	93,8	214,0	190,4	288,8	253,1	380,4	186,9
*1904	100,0	394,7	241,8	444,8	129,2	328,6	415,1	368,5	408,5	94,7	0,0	397,2	277,7	412,6	159,1	429,2	177,6
*1905	100,0	162,3	96,3	140,8	145,9	230,5	110,9	102,0	126,1	74,7	0,0	155,3	125,4	158,6	154,3	167,2	126,2

Yeşil Bölge : 42 adet

Kırmızı bölge : 4 adet

Beyaz bölge : 2 adet

Bu durumda, 19 faslında ihracat fiyatımızın DÜŞÜK kaldığı söylenebilir.

FASIL 20: Sebzeler, meyvalar, sert kabuklu meyvalar ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar

Bu fasıl 2,8 milyar dolarlık ihracatla en büyük tarım fasılları içinde yer almaktadır. İncelenen 16 ülkenin 13'ü tüm 4'lü GTİP'lerde kırmızı alanda bulunmaktadır. Ülkemizin bu GTİP'lerdeki ihracat fiyatının, bu ülkelerin ithalat fiyatlarının üstünde olduğu görülmektedir.

4'lü GTİP	Türkiye	ABD	A.Baycan	BAE	Cezayir	Çin	Fas	Gürcistan	İngiltere	Irak	İran	İsrail	Libya	Mısır	Rusya	S.Arabistan	Ukrayna
'2002	100,0	105,8	82,7	78,2	0,0	68,1	94,1	99,7	72,4	88,7	0,0	79,7	96,3	78,7	62,3	81,7	108,2
'2006	100,0	79,6	57,6	46,8	90,1	72,4	49,9	70,6	70,9	50,6	0,0	76,2	77,8	83,2	62,4	31,9	46,1
'2007	100,0	70,6	65,9	77,3	36,9	105,4	64,9	70,5	90,3	41,6	44,2	90,7	43,2	91,7	44,2	60,2	60,5
'2008	100,0	62,8	74,2	45,6	32,1	97,1	59,1	68,8	66,3	46,6	28,1	77,9	60,0	54,6	43,1	78,6	67,9
'2009	100,0	0,0	81,1	76,5	104,8	90,1	124,6	82,0	59,1	0,0	127,0	0,0	0,0	0,0	0,0	85,9	67,0

Yeşil Bölge : 6 adet

Kırmızı bölge : 65 adet

Beyaz bölge : 9 adet

Bu durumda, 20 faslında ihracat fiyatımızın YÜKSEK kaldığı söylenebilir.

FASIL 21: Yenilen Çeşitli Gıda Müstahzarları

920 milyon dolar ihracat kaydedilen bu fasılda yer alan 6 adet 4'lü GTİP'te Çin, Fas, Rusya, S. Arabistan ve Ukrayna tamamında yeşil bölgede yer alırken, Irak tamamen kırmızı bölgededir.

4'lü GTİP	Türkiye	ABD	A.Baycan	BAE	Cezayir	Çin	Fas	Gürcistan	İngiltere	Irak	İran	İsrail	Libya	Mısır	Rusya	S.Arabistan	Ukrayna
'2101	100,0	154,6	100,4	116,9	214,6	177,5	344,4	130,1	216,2	99,2	148,9	259,2	184,3	261,7	150,4	141,3	194,0
'2102	100,0	134,6	59,2	141,9	110,3	445,7	113,6	55,1	116,0	84,0	287,5	146,8	105,9	0,0	228,0	135,3	124,6
'2103	100,0	150,4	119,0	155,7	221,1	159,7	151,0	127,6	137,3	83,5	247,5	171,6	109,8	186,3	195,8	169,4	222,1
'2104	100,0	97,8	130,7	155,8	162,7	195,4	105,1	152,9	162,6	99,2	0,0	169,0	132,2	173,5	181,4	391,2	181,8
'2105	100,0	132,2	164,9	132,2	0,0	145,4	140,5	147,8	112,2	61,0	0,0	120,7	99,2	115,6	139,6	108,1	124,3
'2106	100,0	132,2	156,7	96,2	90,5	304,7	123,4	168,0	99,0	80,4	106,6	0,0	101,7	0,0	148,9	187,9	183,2

Yeşil Bölge : 77 adet

Kırmızı bölge : 13 adet

Beyaz bölge : 6 adet

Bu durumda, 21 faslında ihracat fiyatımızın DÜŞÜK kaldığı söylenebilir.

FASIL 22: Meşrubat, Alkollü İçkiler ve Sirke

500 milyon dolardan fazla ihracat yapılan bu fasıl içinde 7 adet 4'lü GTİP bulunan bu Fasılda Çin tamamında yeşil alanda yer alırken, Irak tümünde kırmızı alandadır.

4'lü GTİP	Türkiye	ABD	A.Baycan	BAE	Cezayir	Çin	Fas	Gürcistan	İngiltere	Irak	İran	İsrail	Libya	Mısır	Rusya	S.Arabistan	Ukrayna
'2201	100,0	0,0	241,3	0,0	232,4	408,9	170,9	176,5	185,5	0,0	107,8	0,0	296,6	0,0	0,0	324,0	288,3
'2202	100,0	203,4	104,6	163,7	293,7	229,1	141,2	140,5	134,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	183,8	71,2
'2203	100,0	205,7	143,4	123,4	107,4	185,8	162,7	115,3	91,1	119,5	0,0	0,0	0,0	166,3	0,0	0,0	122,5
'2204	100,0	178,0	199,8	213,7	0,0	143,0	48,1	144,2	129,1	0,0	0,0	0,0	133,2	133,2	0,0	0,0	87,5
'2206	100,0	119,8	85,5	66,8	0,0	302,0	564,6	69,3	56,1	75,4	0,0	0,0	53,9	81,8	0,0	0,0	76,0
'2207	100,0	0,0	112,2	0,0	0,0	759,8	286,5	246,9	122,8	0,0	149,2	0,0	0,0	124,9	191,9	97,7	0,0
'2209	100,0	292,0	67,6	190,4	68,9	222,8	84,5	150,9	180,1	0,0	124,7	6,4	115,1	239,2	0,0	114,3	116,9

Yeşil Bölge : 58 adet

Kırmızı bölge : 17 adet

Beyaz bölge : 37 adet

Bu durumda, 22 faslında ihracat fiyatımızın DÜŞÜK kaldığı söylenebilir.

FASIL 23: Gıda Sanayiinin Kalıntı ve Döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış Kaba Yemler

580 milyon dolar ihracat yapılan bu fasılda yer alan 8 adet 4'lü GTİP'te, ABD ve Çin 7 adet, Fas, İngiltere, İsrail ve Suudi Arabistan 6'şar adetle yer almaktadır.

4'lü GTİP	Türkiye	ABD	A.Baycan	BAE	Cezayir	Çin	Fas	Gürcistan	İngiltere	Irak	İran	İsrail	Libya	Mısır	Rusya	S.Arabistan	Ukrayna
2301	100,0	142,8	170,0	9,6	0,0	126,6	127,8	41,8	149,3	89,7	0,0	80,6	24,1	138,0	87,6	125,4	93,6
2302	100,0	161,2	181,7	95,9	219,2	155,7	120,1	76,3	167,6	93,2	0,0	162,6	0,0	125,6	621,0	131,5	147,9
2303	100,0	116,1	113,7	159,2	213,7	120,4	134,9	131,8	151,4	54,1	111,4	132,2	0,0	376,5	267,8	145,1	383,5
2304	100,0	168,8	101,8	86,2	77,8	128,0	94,1	95,0	92,4	91,3	92,3	101,1	80,2	99,0	114,8	86,5	197,3
2306	100,0	123,3	73,5	0,0	51,3	115,5	117,5	101,5	104,4	137,9	90,4	105,5	14,3	98,0	93,3	874,6	79,6
2307	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	27,2	0,0
2308	100,0	1.195,3	0,0	1.153,8	558,5	885,8	278,3	1.061,3	301,9	275,5	0,0	738,7	383,0	0,0	1.421,7	471,7	1.182,1
2309	100,0	524,6	105,7	142,9	0,0	465,9	253,5	188,2	296,8	86,9	588,8	357,7	149,8	316,1	383,1	314,5	279,2

Yeşil Bölge : 74 adet

Kırmızı bölge : 30 adet

Beyaz bölge : 24 adet

Bu durumda, 23 faslında ihracat fiyatımızın DÜŞÜK kaldığı söylenebilir.

Sonuç olarak; ülkemizin 2022 yılında incelenen fasılların sadece 3'ünde;

- 03 : Balıklar, Kabuklu Hayvanlar, Yumuşakçalar ve Suda Yaşayan Diğer Omurgasız Hayvanlar
- 09 : Kahve, Çay, Paraguay Çayı ve baharat
- 20 : Sebzeler, meyvalar, sert kabuklu meyvalar ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar

YÜKSEK fiyatla, diğerlerinde ise DÜŞÜK fiyatla ihracat yaptığı görülmektedir. Rakamsal olarak bakıldığında ise; 2022 yılında yaklaşık 25 milyar dolarlık tarım ihracatımızın yaklaşık %20'sinin yüksek fiyatla ihraç edildiği anlaşılmaktadır.

Dünya konjonktüründen devamlı etkilenen emtia fiyatlarının son derece hareketli olduğu düşünüldüğünde yukarıdaki durumun değişebileceği muhakkaktır. Hatta incelenen 2022 yılının COVID-19 salgının etkilerinin yavaşlamaya başladığı ve ekonomik konjonktürün yeni denge seviyelerine doğru hareketlendiği bir yıl olduğu da unutulmamalıdır.

Ancak, sadece 3 Fasılda ihraç fiyatımızın yüksek kaldığı düşünüldüğünde de, genel olarak tarımsal ürün ihracatımızın düşük fiyatla yapıldığı sonucu çıkmaktadır. Şüphesiz daha net bir değerlendirme yapabilmek için 2023 ve 2024 yıllarının da incelenmesi gerekmektedir.

Bu noktada, markalı ve katma değerli ürün ihracatımıza yönelik çalışmalara ağırlık verilmesinin önemi tekrar karşımıza çıkmaktadır. Dünya tarım ticaretinde en büyük ihracatçı ülkelerin ABD, Çin ve Hollanda gibi aslında sanayileşmiş ülkeler olduğu dikkate alındığında, sanılanın aksine aslında sanayileşmenin tarım üretimine bir alternatif olmadığı da anlaşılmaktadır.

Teknolojinin hızlı gelişimine paralel olarak, her gün tarımsal ürünlerde yeni teknolojilerin uygulandığı, yeni nesil tarım ve gıda ürünlerinin gerek ara ürün gerek nihai ürün olarak pazarlara ulaştığı, tüketici taleplerinin hızla değiştiği, sürdürülebilirlik kavramının öne çıktığı bir ortamda ihracatçılarımızın her türlü kamu destek imkanlarından da yararlanarak bu dinamik yeni dönemde hazırlıklı olmaları ve ürün gamlarını geliştirmeleri gereği açıktır.